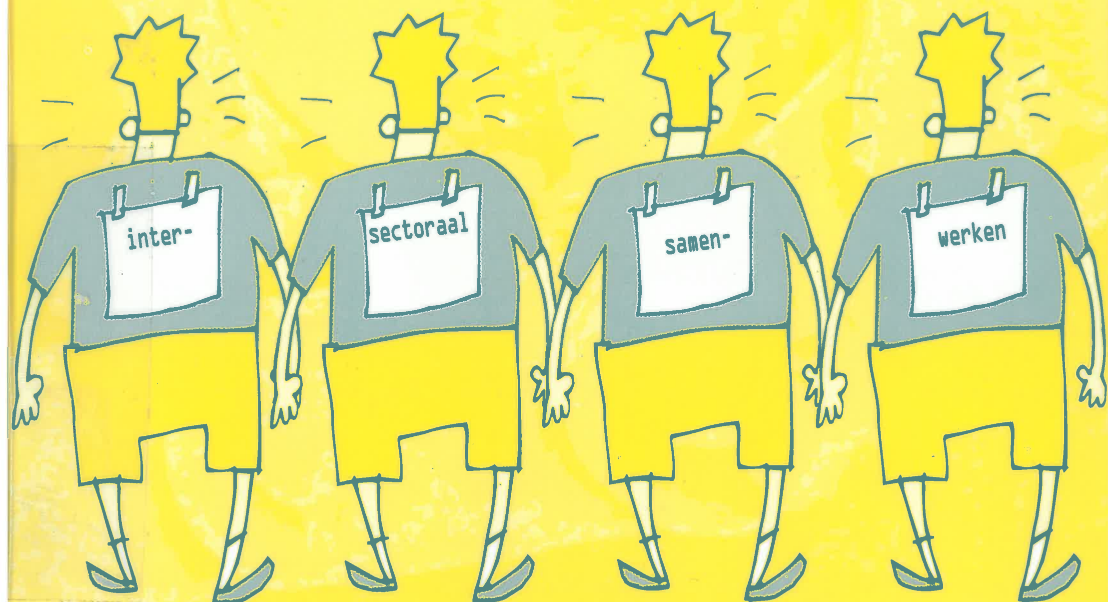
Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Het uitgaansleven

VAD

VAD
E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel

Deze uitgave kwam tot stand met
de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Het uitgaansleven

Realisatie en eindredactie:
Wouter Devriendt, stafmedewerker VAD.

Een samenwerking tussen VAD, de preventiewerkers verbonden aan de CGG en de provinciale preventieplatforms, ondersteund door de verschillende sectoren.

Met dank voor feedback aan:
Elke Fontaine (CAT preventiehuis)
Peter Aertsen (CCG Mechelen)

Reeks: Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in!
Januari 2003 (herziene versie)

COLOFON SECTORBROCHURE UITGAANSLEVEN

Lay-out: FOLIO, Marijke Deweerdt, Brugge
Druk: SINTJORIS, Merendree info@drukkerij-sintjoris.be

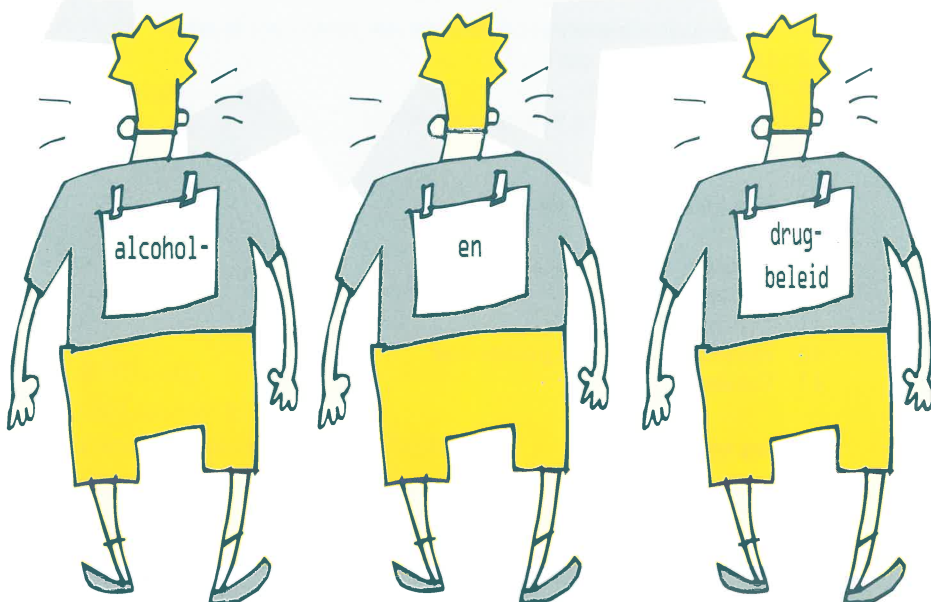
VAD
E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel: 02 423 03 33
Fax: 02 423 03 34
E-mail: vad@vad.be
Website: http://www.vad.be

ISBN-nummer: 90-77188-04-05
Wettelijk depotnummer D/2002/6030/33

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Het uitgaansleven

INHOUD

alcohol-
en
drug-
beleid

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Het uitgaansleven

INLEIDING

Dit is een brochure over de rol van de uitgaanssector in een lokaal alcohol- en drugbeleid. Met uitgaanssector bedoelen we plaatselijke uitgaansgelegenheden zoals cafés, bars, jeugdhuizen, discotheken en clubs. Op lokaal niveau zijn zij de directe partners in een lokaal alcohol- en drugoverleg. Dit geldt in mindere mate voor organisatoren van grootschalige evenementen, fuiven en festivals. In dit geval gaat het om occasionele activiteiten. Toch kan deze brochure ook hen inzicht bieden in het belang van goede en duidelijke afspraken.

Deze brochure biedt de lezer een klare kijk op de mogelijkheden om in de uitgaanssector werk te maken van preventiemaatregelen en intersectoraal rond middelengebruik te werken. Ook voor de voortrekkers van een lokaal alcohol- en drugoverleg is deze brochure een handige wegwijzer.
De brochure kan gezien worden als een leidraad die toelaat om, vanuit het perspectief van middelengebruik en regelgeving daaromtrent, continu in te spelen op nieuwe trends in het uitgaansleven.

1. Een lokaal alcohol- en drugbeleid

Een lokaal alcohol- en drugbeleid is een zaak van iedereen: het gezin, de wijk, het jeugdhuis het bedrijf, ... én de uitgaanssector. Iedereen krijgt met gebruik en/of problematisch gebruik van genotsmiddelen te maken.

Zo'n beleid biedt natuurlijk geen pasklare oplossing voor alle problemen, maar kan wel een aantal bezorgdheden wegnemen door er passende antwoorden tegenover te stellen. Een lokaal alcohol- en drugbeleid is erop gericht om zowel jongeren als volwassenen verantwoord te leren omgaan met alcohol en drugs, om hulp te bieden bij daaruit voortvloeiende problemen, maar ook om op te treden als de regels overtreden worden. Daarom moet een lokaal beleid worden uitgetekend met alle betrokkenen. Dit is de enige waarborg voor een lokaal alcohol- en drugbeleid op maat van iedereen en voor eensgezindheid over de gemaakte keuzes.

2. Waarom het uitgaansleven?

2.1. Specificiteit van het uitgaansleven

Het uitgaansleven betekent voor velen een moment om het wat kalmer aan te doen, zich eens goed uit te leven of gewoon met vrienden een losse babbel te hebben (na het werk even langs het stamcafé, op zaterdagavond met vrienden naar een praat- of danscafé, ...). Maar de aanvaarding van genotsmiddelen is er vaak ook groter dan wat wettelijk getoleреerd wordt (bijvoorbeeld cannabis in jeugdcafés, bier schenken aan jongeren onder zestien jaar, XTC- en speedgebruik in clubs of discotheken).
Het merendeel van deze uitgaande jongeren én volwassenen heeft er geen problemen mee, of denkt er geen problemen mee te hebben. Nochtans kunnen er zich heel wat problemen voordoen, bijvoorbeeld in verband met gezondheid of verkeer, of op financieel, psychosociaal of wettelijk vlak. Preventie wil deze problemen voorkomen.

2.2. Optreden in reële situaties

Traditioneel wordt gedacht dat preventie thuishoort in domeinen waar 'opvoeding' centraal staat, zoals de school en de thuissituatie. Toch is ook het uitgaansleven een belangrijke partner omdat het een plaats is waar allerlei mensen (jongeren én volwassenen) elkaar ongedwongen ontmoeten en waar positieve beïnvloeding mogelijk is. Het kunnen optreden in reële situaties is een sterke troef die andere sectoren veel minder kunnen aangrijpen. Zo kan je bijvoorbeeld een signaal geven aan jongeren die na de middag op café blijven hangen in plaats van naar de les te gaan, of je kan een dronken chauffeur aanbieden een taxi te bellen, ... Nochtans, evident is dit niet, want intenties tot verantwoord gebruik zijn veel gemakkelijker te verwoorden in situaties waarin niet wordt gebruikt (bijvoorbeeld in een discussie thuis of op school) dan in reële situaties waarin vrienden elkaar steeds rondjes trakteren en men deze intenties moet proberen waar te maken.

2.3. Een samenhangende preventieaanpak

Problemen als gevolg van middelenmisbruik kunnen we gemakkelijker voorkomen wanneer in verschillende levensdomeinen (thuis, school, werk, vrije tijd, ...) preventie als een vaststaand element in de leefwereld van zowel jongeren als volwassenen is geïntegreerd. De realisatie van een samenhangende preventieaanpak waarbij de rol en het belang van elke partner benadrukt worden, verhoogt de efficiëntie van een lokaal preventiebeleid. Een aandachtspunt voor het uitgaansleven zou kunnen zijn dat gekeken wordt welke preventieve interventies inzetbaar zijn gedurende het hele uitgaanstraject, vanaf het vertrek thuis tot het moment van thuiskomen.

3. Wat betekent alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven?

3.1. Een omvattende preventieaanpak: aandacht voor middel, mens en milieu

Genotsmiddelen hebben vaak een centrale plaats in het uitgaansleven: vooral alcohol, maar in bepaalde settings en/of bij bepaalde subgroepen ook cannabis, XTC en andere synthetische (uitgaans)drugs. Alhoewel sommige producten schadelijker zijn dan andere is stellen dat problemen louter het gevolg zijn van middelenmisbruik te eenvoudig: de problematiek is complexer en de oorzaken zijn niet altijd eenduidig te achterhalen.

Zo is het belangrijk dat preventie zich richt naar de *mens:* jongeren én volwassenen die uitgaan. Voor de meesten onder hen geldt dat de motieven voor recreatief middelengebruik gerelateerd zijn aan de positieve effecten die ze ervan verwachten. Het zijn de zogenaamde positief gerichte motieven zoals genieten, experimenteren, stimuleren van zintuiglijke ervaringen en verleggen van grenzen. Daarnaast moeten we echter ook oog blijven hebben voor negatief gerichte motieven zoals vluchten uit de realiteit, compenseren van een gebrek aan sociale vaardigheden en zich beter hopen te voelen. De meerderheid mag dan wel geen al te grote problemen bij haar alcohol- en druggebruik ondervinden,

toch bestaat de uitdaging voor preventie erin de gebruiker ertoe te brengen de motieven voor gebruik kritisch in vraag te stellen.

Ten slotte is het *milieu* een bepalende factor bij het middelengebruik. Preventie in het uitgaansleven moet zich niet alleen focussen op het druggebruik zelf of op de gebruiker, maar ook op de omgeving waarin middelengebruik kan plaatsgrijpen. Preventief handelen kan ook door het uitbouwen van een veilige en gezonde uitgaansgelegenheid en het creëren van een aangepaste omgeving en positieve sfeer.

3.2. Een beleidsmatige aanpak

Wat kan beleidsmatig gedaan worden voor de bezoekers van de zaak en voor het personeel? De uitgaanssector heeft zeker mogelijkheden om preventief te handelen. Dit kan het best door het opstellen van een preventiebeleid met duidelijke richtlijnen en aandachtspunten. Zo kunnen natte-vinger-werk én paniekvoetbal vermeden worden. Een efficiënt preventiebeleid bestaat uit volgende drie pijlers:

3.2.1. Opstellen van een plan

Duidelijkheid omtrent de visie van de zaak over het gebruik en problematisch gebruik van alcohol en drugs is voor iedereen (het personeel, de klanten, externe organisaties als preventiedienst en politie) een absolute noodzaak. Het is dus aangewezen een plan op te stellen met een aantal procedures die kunnen aangewend worden als van het plan wordt afgeweken.
Het is van belang dat elke uitbater (in samenspraak met zijn personeel) voor zijn zaak een aantal grenzen met betrekking tot middelengebruik afbakent. Die grenzen dienen voor alle klanten duidelijk te zijn. Dit gebeurt vooraleer er sprake is van problemen. Het geeft de uitbater en het personeel eveneens een basis om te reageren bij mogelijk problematisch gebruik. Het opstellen van een plan met duidelijke procedures kan hiervoor aangewend worden. Deze (gedrags)regels worden mede bepaald door de wetgeving en kunnen geconcretiseerd worden in een gedragscode en/of huisreglement. Niet alleen de klanten moeten op de hoogte gesteld worden van de gedragsregels, ook het personeel moet weten waaraan zich te houden.

3.2.2. Structurele omkadering, vorming en voorlichting

Een tweede pijler bestaat uit het nemen van structurele maatregelen: een goede temperatuurregeling en ventilatie, aanwezigheid van een vestiaire en een ruimte waar bezoekers zich even uit de drukte kunnen terugtrekken. Dit beperkt alvast heel wat risico's, en draagt bij tot de creatie van een gezonde uitgaansomgeving. Ook de sfeer in de zaak, de muziek, de inrichting, de mensen die er werken, ... bepalen het gedrag van de klanten. Het is dus belangrijk om een positieve sfeer bij het personeel te creëren. Bovendien kunnen zij bijvoorbeeld opgeleid worden in het omgaan met probleemgedrag als gevolg van druggebruik. Zij worden immers als eerste met probleemgedrag geconfronteerd en de mogelijke consequenties van alcohol- en druggebruik op het vlak van veiligheid en gezondheid. Het strekt dan ook tot aanbeveling dat het thema alcohol en drugs deel uitmaakt van een algemeen preventief personeelsbeleid. Een alcohol- en drugbeleid krijgt immers pas zijn echte waarde als het geïmplementeerd is en uitgevoerd wordt. Het welzijn van het individu beschermen én promoten betekent in de eerste plaats een goede dienstverlening voor de klant.

Ten slotte kunnen voorlichtings- en informatieacties voor de bezoekers opgezet worden. Het geven van objectieve informatie over de risico's die gepaard gaan met middelengebruik zet klanten aan om er op een bewuste manier mee om te gaan. Belangrijk uitgangspunt hierbij is respect voor de leefwereld van de doelgroep en de uitgaanscultuur die gezien kan worden als een positieve uitingsvorm en lifestyle.

3.2.3 Interventie

In een derde pijler staan we stil bij wat er moet gebeuren als er toch problemen zijn: wat doe je als je illegaal druggebruik constateert, als er overdreven alcohol gebruikt wordt, als er herrie van komt of als de gezondheid van een klant ernstig verstoord wordt?

We geven een aantal essentiële vuistregels mee. Enkele voorbeelden:

- Laat er geen twijfel over bestaan dat je als uitbater de baas bent.

Dit betekent dat je als uitbater geen alcoholische dranken schenkt aan wie te veel gedronken heeft of dat je geen illegale drugs gedoogt in je zaak.

Zorg bij grote drukte voor toezicht: zowel controle bij de ingang als herkenbaar toezichthoudend personeel in de zaak. Dit geldt in eerste instantie voor grotere uitgaansgelegenheden als clubs en discotheken.

- Voorkom het rijden onder invloed.

Zorg voor een breed en alternatief consumptie-assortiment, met ook voldoende eetwaren en niet-alcoholische dranken. Plaats eventueel een alcoholtester. Heeft een klant te veel op, wijs hem dan op het risico. Stel hem voor het autorijden nog even uit te stellen, vraag hem een taxi te bestellen, of laat hem naar huis brengen door familie of vrienden die niet onder invloed zijn. Alternatieve vervoersmogelijkheden, opgezet door de lokale uitgaanssector, zijn een duidelijk en daadkrachtig signaal naar zowel de klant als de lokale overheid.

- Verstrek geen alcohol bij twijfel over de leeftijd van de klant.

De wet op beteugeling van de dronkenschap is formeel: er mogen geen dronkenmakende dranken geschonken worden aan min-zestienjarigen. Voor sterke drank (gedistilleerde drank van 1,2%vol alcohol -gemixt of niet gemixt-) geldt dat nooit geschonken mag worden aan min-achttienjarigen, zelfs niet gratis aangeboden.

- Drink zelf niet tijdens de diensturen.

Dit geldt ook voor het personeel. Als zaakvoerder of barpersoneel heb je een belangrijke voorbeeldfunctie.

- Indien er opgetreden wordt bij druggebruik of dealen moet een onderscheid gemaakt worden tussen:

Er wordt daadwerkelijk gebruik geconstateerd.

Er kan op verschillende niveaus gereageerd worden. Je kan optreden (wat doe je zelf als uitbater, wat kunnen de portiers doen, is er een procedure voor de tijdelijke bewaring van illegale drugs) en/of signaleren (hoe kan je zelf aan begeleiding doen, wie kan je erbij betrekken, wanneer contacteer je politie). Hierbij wordt best rekening gehouden met de omstandigheden waarin het gebruik zich voordoet. Het is aangewezen het personeel te leren omgaan met klanten, en hen alerter te maken in de observatie van het gedrag van de klant.

Bij ernstige gezondheidsverstoringen is het belangrijk dat het personeel kan instaan voor eerste hulp (bij drugincidenten) en dus richtlijnen en procedures hieromtrent kent en kan toepassen.

Er is een vermoeden van gebruik/ misbruik/ dealen.
Bij louter vermoeden van illegaledruggebruik is het goed om niet hals over kop te werk te gaan. Vermijd in elk geval paniekreacties. Verhoog de alertheid, bundel de signalen en bespreek deze signalen met andere betrokkenen (bijvoorbeeld met je personeel). Dit leidt tot een beter inzicht en geeft wellicht aanknopingspunten om op basis van het plan te reageren. Intussentijd is het wel belangrijk dat de uitbater ondubbelzinnig de grenzen met betrekking tot middelengebruik communiceert naar de klanten en duidelijk maakt wat de consequenties zijn indien de gedragsregels niet gerespecteerd worden.

Noot: binnen de uitgaanssector is het ook belangrijk beleidsmatige aandacht te geven aan gokken. Vele cafés en bars baten ook kansspelen uit. Het thema gokken laten aansluiten bij andere problemen als gevolg van middelenmisbruik heeft als voordeel dat dit thema continu onder de aandacht gebracht wordt.

4. EEN LOKAAL ALCOHOL- EN DRUGBELEID

4.1. Sectorale afstemming: een noodzaak

Een lokaal alcohol- en drugbeleid is meer dan een omvattend preventiebeleid in elke organisatie of dienst. In de eerste plaats zijn overleg en afstemming nodig tussen de verschillende lokale uitgaansgelegenheden.
Ondanks de concurrentie die speelt in de uitgaanssector heeft een gezamenlijk uitgaansbeleid in een gemeente of in een bepaalde (uitgaans)wijk meer kans op slagen dan een geïsoleerd initiatief.

Maar vooraleer effectief werk te kunnen maken van een lokaal alcohol- en drugbeleid dienen alle betrokkenen te (h)erkennen dat er zich in het uitgaansleven problemen als gevolg van middelengebruik (kunnen) stellen. Dit veronderstelt dat het thema in alle openheid bespreekbaar is.
Zo wordt wellicht duidelijk dat de situatie door verschillende partners op een andere manier beoordeeld wordt. Toch is het belangrijk te komen tot een gemeenschappelijk

draagvlak waar vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid werk gemaakt kan worden van een lokaal alcohol- en drugbeleid. De eerste stap is dat er een consensus bereikt wordt, wat evenwel niet uitsluit dat de verschillende partners een eigen mening kunnen hebben.

Bovendien hebben kleinere uitgaansgelegenheden niet altijd de financiële middelen noch de menskracht en deskundigheid om een degelijk preventiebeleid op poten te zetten. Het bundelen van krachten en externe ondersteuning zijn dan onontbeerlijk.

Ten slotte heeft participeren aan een lokaal alcohol- en drugbeleid sowieso een aantal belangrijke voordelen:

4.1.1. Positieve beeldvorming

In elk geval draagt participatie aan een lokaal alcohol- en drugbeleid bij tot een positieve beeldvorming over de sector. Dit is belangrijk als tegenreactie voor de vaak negatieve media-aandacht. De sector wordt voortdurend in verband gebracht met weekenddoden in het verkeer, buurtoverlast in uitgaanswijken, agressie en criminaliteit.
Maar hier ligt ook een valkuil: sommige zaken engageren zich in een lokaal alcohol- en drugbeleid, enkel voor de schone schijn. Om het eigen imago op te poetsen worden dan enkele posters opgehangen tegen druggebruik, maar verder gebeurt er niks. Positieve beeldvorming en daadwerkelijke samenwerking in een alcohol- en drugbeleid vragen ook van de uitgaanssector een duidelijk en blijvend engagement. Het vergroot de veiligheid en daarmee de kwaliteit van het uitgaan.

4.1.2. Zelfregulering

Participatie aan een lokaal alcohol- en drugbeleid biedt de sector de kans tot zelfregulering, vooraleer de centrale overheid zich genoodzaakt voelt zelf maatregelen in te voeren zoals bijvoorbeeld een algemeen sluitingsuur. Lokale en specifieke regels zijn daarenboven vaak doeltreffender dan algemene beleidsmaatregelen, waarbij de regels op grote schaal moeten worden toegepast en niet worden afgestemd op lokale situaties en problemen. Lokale regelgeving op maat van de lokale situatie, mede ontwikkeld door de uitgaanssector, is meer aanvaardbaar dan overheidsmaatregelen, waarbij de betrokkenheid van de sector vaak onbestaande is. Een buttom-up aanpak, met de uitgaanssector als volwaardige partner vergroot dus de kans dat de betrokken partijen bereid zijn om afspraken die gemaakt worden na te komen.

4.2. Intersectoraal werken: de grootste troef

Overleg en samenwerking met andere sectoren zijn onontbeerlijk om de taken en rollen van verschillende partners beter op elkaar af te stemmen: je kan verschillende doelgroepen tegelijk benaderen; creatieve en verrassende initiatieven zijn mogelijk door het samenkomen van verschillende disciplines: je krijgt een bredere kijk op de problematiek en de mogelijke benaderingswijzen; je kan acties realiseren die je niet alleen kan opzetten. Zo hebben intermediairen uit de uitgaanssector belangrijke informatie over nieuwe trends in middelengebruik. Anderzijds is het voor de uitgaanssector interessant om van politie, buurt- of straathoekwerkers en hulpverlening signalen te krijgen over mogelijke evoluties in middelen(gebruik). Verder kan elke partner (school, buurtbewoners, ...) via overleg bekijken welke aspecten van uitgaan hem het meest zorgen baren om hierop gezamenlijk te kunnen anticiperen.
Het gaat bovendien om samenwerking en afstemming tussen een algemeen welzijnsbeleid, een preventiebeleid in de verschillende maatschappelijke sectoren, een gediversifieerd hulpverleningsaanbod en een goed georganiseerd repressief beleid. Dit is finaal het doel van een lokaal alcohol- en drugbeleid: het stimuleren van de synthese tussen verschillende sectoren en niveaus.

4.3. Casussen

Volgende praktijkvoorbeelden kunnen inspireren. Deze praktijkvoorbeelden zijn goede casussen om in een overleg te bespreken. Mogelijke richtvragen:
- Welke verschillende partners zijn hierbij betrokken?
- Wat zijn de sterktes en de zwaktes van dit praktijkvoorbeeld?
- Is dit haalbaar in onze situatie?

Stad X is een middelgrote stad in Vlaanderen met een concentratie van middelbare scholen. De leerlingen komen niet alleen uit de stad zelf maar ook uit de wijde omgeving. Traditioneel wordt elk jaar uitgebreid het 'Laatste-honderddagen-feest' gevierd door de laatstejaars van de verschillende middelbare scholen. Dit is steeds zonder noemenswaardige incidenten verlopen. Nochtans is het geen evidentie om duizenden jongeren verkleed en uitbundig in het stadscentrum hun gang te laten gaan. Daarom besluit het

stadsbestuur om via de preventiedienst en in samenwerking met de horeca een actievere rol te gaan opnemen om het feest op een veilige en niet-belastende manier te laten plaatsvinden.
Met uitbaters van cafés en winkeliers wordt afgesproken wanneer en welke alcoholische dranken al dan niet geschonken of verkocht mogen worden. Met winkeliers van feestmateriaal wordt afgesproken dat zij geen gevaarlijk materiaal verkopen. Met de politie worden afspraken gemaakt in verband met toezicht en controle op overlast. De Lijn legt speciale bussen in om de feestvierders thuis te brengen en de jeugddienst verzorgt de avondanimatie en een fuif voor alle scholieren in een tent op de grote markt.
Deze afspraken komen er natuurlijk niet vanzelf. Met de verschillende groepen is er voorafgaand aan het gebeuren overleg, ook met afgevaardigden van de laatstejaars en van de schooldirecties. Gezamenlijk formuleren zij een manifest waarin ze de feestvierders oproepen tot een aantal duidelijke engagementen. Aan het gebeuren is ook een persconferentie en een bekendmakingsfolder met alle activiteiten gekoppeld.

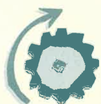
In gemeente X wil men de horeca betrekken bij het creëren van een positief en risicobeperkend uitgaansklimaat. Er wordt een overleg opgestart tussen horeca, stadsbestuur, politie en de gezondheidssector. Aanvankelijk staat de horeca wat weigerachtig tegenover het project, maar algauw zien sommigen er ook de voordelen van in: het overleg is een forum waar ook de horeca met zijn grieven terecht kan en de publiciteit is mooi meegenomen.
In het plaatselijk drugoverleg wordt de volgende actie gelanceerd: uitbaters van horecazaken kunnen een label verwerven als ze voldoen aan bepaalde criteria (goed nabuurschap, algemene hygiëne, preventie van lawaaihinder, campagnes, omgaan met illegale producten en alcohol, ...). Er wordt een commissie in het leven geroepen die hierop toekijkt, bestaande uit vertegenwoordigers van politie, preventiedienst, jeugdraad, gezondheidssector en horeca. De labeldragende cafés en de kandidaten worden regelmatig samengebracht door de gemeentelijke preventiedienst op overlegvergaderingen waar naast overleg ook ruimte voorzien is voor vorming en informatie. Dit creëert ook overlegkansen tussen de sector en de lokale overheid voor wat betreft veiligheidsmateries. De geïnteresseerde uitbaters worden door twee coaches permanent ondersteund in het realiseren van hun engagement. De labels kunnen ook ingetrokken worden als uitbaters niet meer voldoen aan de vooropgestelde criteria en er ook niet aan werken.

In gemeente X luidt de plaatselijke horeca de alarmbel naar aanleiding van een toenemende drugproblematiek, (zowel gebruik als dealen) in hun zaken. Er zijn reeds enkele razzia's in jeugdcafés gebeurd. De horeca betreurt dat ze op die manier te sterk vereenzelvigd wordt met de drugproblematiek. Vaststelling is dat er weinig afstemming tussen de horeca en de politionele diensten is. De gemeentelijke preventiedienst roept een overleg tussen horeca en politionele diensten in het leven. Er worden verschillende samenkomsten georganiseerd waarop thema's die voor beide partijen van belang zijn aan bod kunnen komen. In de toekomst zal het overleg voortgezet worden en de plaats bij uitstek zijn waar probleemsituaties kunnen besproken worden. Er is een vormingsaanbod en er zijn acties in verband met druggebruik en dealen binnen de horeca.

Een bloeiende horecazaak brengt vaak heel wat overlast mee voor de buurt. Dit is ook het geval voor dancing X in gemeente Y. Al geruime tijd ontvangt het gemeentebestuur met de regelmaat van de klok petities van buurtbewoners met de vraag om in te grijpen. In samenwerking met de preventiedienst wordt een bevraging georganiseerd bij de buurtbewoners. De resultaten van deze bevraging worden voorgesteld in de buurtkrant en op een buurtvergadering. Op deze vergadering is een beperkt aantal vertegenwoordigers van de buurtbewoners aanwezig, alsook politionele diensten en enkele mensen van de dancing. Om te vermijden dat deze buurtvergadering ontaardt in een over en weer slingeren van verwijten, wordt zoveel mogelijk oplossingsgericht gewerkt. Reeds in de bevraging wordt niet alleen gevraagd naar klachten, maar ook naar oplossingen.
Dit overleg resulteert in een werkgroep 'buurtbeheer' waarin de verschillende partijen vertegenwoordigd zijn. Hun voornaamste taak is de realisatie van de voorgestelde oplossingen en tussentijdse evaluaties van de toestand.

In heel wat steden en gemeenten is spijbelen een groeiend probleem. Heel wat jongeren brengen af en toe een deel van hun schooldag door op café in plaats van op de schoolbanken. In gemeente X loopt het probleem nog niet uit de hand, maar men wil toch tijdig een initiatief nemen om het spijbelen in te dijken, vooraleer de situatie escaleert en men naar de grote middelen zoals controles in cafés dient te grijpen.
In overleg met de horeca, de gemeentepolitie en de scholen wordt in een aantal jongerencafés een zogenaamde 'spijbelbel' geïnstalleerd. Deze moet ervoor zorgen dat alle leerlingen op tijd in de klas zijn. Met de uitbaters is afgesproken dat zij de bel luiden net voor het begin van de lessen. De bedoeling is dat de leerlingen op dit signaal hun spullen pakken en naar school vertrekken. Wie dan toch nog in het café blijft, riskeert strafstudie.

Uitgaan, alcohol en verkeer vormen een gevaarlijke combinatie. Met de eindejaarsfeesten in het vooruitzicht denkt het alcohol- en drugoverleg van gemeente X na over maatregelen om dit op een veilige manier te laten verlopen. Een groep jonge mensen, verbonden aan het jeugdhuis, heeft vorig jaar een soort 'responsible young drivers-systeem' opgezet en zij zijn van plan dit te herhalen. Maar alleen dit, weliswaar waardevolle, initiatief is duidelijk niet toereikend. Er wordt een overleg opgestart met vertegenwoordigers van de horeca, De Lijn en de plaatselijke taximaatschappijen. Na enkele weken ligt er een mooi vervoersplan op tafel. Het kostenplaatje wordt gedeeld door de gemeente en de horeca.

Discotheek X is één van de grootste uitgaansgelegenheden in de regio. Van donderdagavond tot dinsdagmorgen is het er elke week 'volle bak'. Op de parking is het een komen en gaan van feestvierders. De ene na de andere auto rijdt met gierende banden weg. Voortdurend komen oververhitte bezoekers een luchtje scheppen. Dat gebeurt met het nodige lawaai. Buurtbewoners constateren dat er open en bloot alcohol en drugs worden gebruikt. Hun groeiende ontevredenheid doet de discotheekuitbater in samenwerking met de politie de nodige maatregelen treffen. De parking wordt ingrijpend veranderd: felle lichtspots ontmoedigen langdurige samenkomsten en de snelheid op de ingangsweg vermindert door het aanleggen van verkeersdrempels. De bezoekers worden door affiches op de gevaren van overmatig alcoholgebruik gewezen. Ook kan je bordjes zien met 'drugs verboden'. In een eerste fase voert de politie op de toegangswegen ook controles uit. Discotheek X is nog steeds een drukbezochte discotheek.

Stad X is bekend voor zijn uitbundig nachtleven na 2 uur. Van heinde en ver komen uitgaanders ernaartoe omdat er heel wat discotheken zijn waar je makkelijk tot de vroege (middag-)uren kan uitgaan. Dat geeft heel wat problemen voor buurtbewoners. In het plaatselijk drugoverleg, waarbij de discotheekuitbaters betrokken zijn, is afgesproken allerlei initiatieven te ontwikkelen om de feestvierders vroeger aan hun trekken te laten komen. Op die manier gaan ze misschien ook wel wat vroeger naar huis. Zo is er reductie op de inkomprijs voor 22 uur en gelden er lagere prijzen voor niet-alcoholische dranken vanaf 2 uur.

Vorming en ondersteuning

In deze rubriek nemen we alleen die vorming en ondersteuning op die op Vlaams niveau georganiseerd worden.
Er is daarnaast ook een regionaal aanbod. Dit is op te vragen bij de respectievelijke provinciaal verantwoordelijken van de preventieplatforms en de preventiewerkers verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) (zie lijst achteraan). We verwijzen hier ook naar het vormings- en ondersteuningsaanbod van de respectievelijke koepels en diensten.
Tweemaal per jaar bevat het tijdschrift van VAD, de 'VAD-berichten', een vormingskatern met info over alle door VAD georganiseerde vormingen. Op de VAD-berichten kan je je gratis abonneren via een telefoontje naar VAD (02 423 03 33).

Bedrogen? Weet ik veel!

Bedrogen? Weet ik veel! is een bewustwordingscampagne over synthetische (uitgaans)drugs. De campagne richt zich in het bijzonder tot occasionele gebruikers, nog gevoelig voor sensibiliserende info. De campagne spreekt jongeren op een eigentijdse wijze aan over de risico's van uitgaansdrugs. Het uitgangspunt hierbij is respect voor de leefwereld van de doelgroep en voor de dance cultuur, een positieve uitingsvorm voor een hele generatie jongeren. Via feitelijke informatie stuurt ze aan op bewuste keuzes. VAD maakt drugs bespreekbaar en biedt de DrugLijn aan als een kanaal waar jongeren anoniem objectieve informatie kunnen inwinnen.
Meer info: VAD, E. Tollenaerestraat 15, 1020 Brussel, tel. 02 423 03 33 of www.vad.be

Productinformatie

Café-uitbaters (bijvoorbeeld in een bepaalde wijk of gemeente) kunnen, voor zichzelf en hun personeel, op vraag een samenkomst organiseren, waarin informatie wordt gegeven over de verschillende drugs (uitzicht, wijze van gebruik, effecten,...). Dit algemene aanbod kan aangevuld worden met specifieke informatie uit de regio.
Meer info: federale politie, Michel Willekens, Fritz Toussaintstraat 47, 1050 Brussel, tel. 02 642 76 88.

De Bob-bus en de Bob-test

De Bob-bus is een initiatief van het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid (BIVV) en sluit aan bij de Bob-campagnes (de chauffeur die niet drinkt als hij rijdt) die sinds 1995 tijdens de eindejaarsperiode actueel zijn.

De bus is uitgerust met een rijsimulator. De simulatie betreft een traject van 2,6 km waarbij men de eerste 800 m in nuchtere toestand rijdt, waarna het rijden onder invloed wordt gesimuleerd (vernauwing gezichtsveld, tragere reflexen). Omstaanders kunnen het gebeuren mee volgen op twee televisieschermen die in de bus zijn geïnstalleerd.

Daarnaast is er de mogelijkheid om via de Bob-test een ademtest te doen, waarmee chauffeurs hun alcoholgehalte kunnen testen vooraleer ze in de wagen stappen.

De bus is beschikbaar voor zomerfestivals, dansavonden, party's, enzovoort en kan worden ingezet in het kader van lokale, bovenlokale of provinciale acties waarbij een combinatie van verkeerstoezicht en sensibilisering wordt nagestreefd.

Meer info: BIVV, Haachtsesteenweg 1405, 1130 Brussel, tel. 02 244 15 11 of www.bivv.be

Responsible Young Drivers (RYD)

RYD stelt zich tot doel het sterk terugdringen van het aantal jonge verkeersdoden en gewonden. Via spectactulaire acties en inslaande publiciteitscampagnes (nacht zonder ongeval in de discotheken, chauffeur op oude jaar, young drivers assistance, ...) tracht RYD jonge autobestuurders te sensibiliseren en een mentaliteitswijziging tot stand te brengen.

Meer info: RYD, Slachthuislaan 30, 1000 Brussel, tel. 02 513 39 94 of www.ryd.worldonline.be

Fed. Horeca Vlaanderen vzw

In haar centrum voor vorming en vervolmaking voor de horeca richt Horeca Vlaanderen in samenwerking met de federale politie een opleidingsmodule van één dag in: 'Drugs, de juiste aanpak'.

Meer info: Centrum voor Vorming en Vervolmaking in de Horecasector, Anspachlaan 111 bus 4, 1000 Brussel, tel. 02 513 64 84 of www.horecanet.be

Opleiding bewakingsagent

Sinds de nieuwe wet op bewakingsondernemingen, beveiligingsondernemingen en de interne bewakingsdiensten (1999) zijn security in clubs, discotheken en grootschalige evenementen verplicht een basisopleiding te volgen van bewakingsagent én een bijkomende opleiding personencontrole.

Meer info: VDAB training en opleidingen tel. 070 345 000 of www.vdab.be

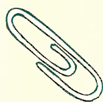
JAC-Hasselt, CAD Limburg vzw, VAD, CBJ-Hasselt (red.) (1994)
Vormingspakket 'Omgaan met druggebruik in de horeca'.
Meer info: CAD Limburg, Kuringersteenweg 34, 3500 Hasselt, tel. 011 85 15 53 of www.cadlimburg.be

Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen (red.) (1996)
Van de biezen naar de klaver: van uitgaansoverlast naar uitgaansoverleg.
Meer info: De Stichting, Lange Lozanastraat 223 bus 2, 2018 Antwerpen, tel. 03 240 69 59

Koninklijke Horeca Nederland (1998)
Handreiking Veilig Uitgaan is een instrument voor samenwerking tussen lokale partners. Deze Handreiking kan als basis dienen voor een gestructureerde samenwerking tussen private en publieke partijen op lokaal niveau.
Meer info: www.horeca.org .

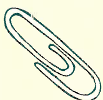
Koninklijke Horeca Nederland (2002)
Eerst denken ... dan schenken is een videofilm bedoeld voor al wie zich bezighoudt met het op professionele wijze schenken van alcoholhoudende dranken. Aan de hand van een aantal veel voorkomende situaties in horecazaken wordt getoond hoe op tactische wijze grenzen kunnen worden gesteld aan ongepast of onverantwoord alcoholgebruik.
Meer info: www.horeca.org

VAD bibliotheek
VAD beschikt over een uitgebreide en gespecialiseerde bibliotheek waar iedereen nationale en internationale tijdschriften en boeken kan consulteren. Boeken kunnen eveneens worden ontleend. De openingsuren van de bibliotheek zijn maandag, dinsdag, woensdag en donderdag van 13u30 tot 16u30.
Meer info: www.vad.be/bibliotheek

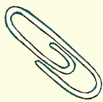
VAD catalogus

De VAD catalogus (gratis op te vragen bij VAD) geeft een overzicht van zowel algemeen als specifieker documentatiemateriaal over alcohol, illegale drugs en gokken. Ook regionaal werden folders en brochures uitgewerkt. Voor meer informatie hierover kan je terecht bij de provinciaal verantwoordelijken van de preventieplatforms en de preventiewerkers verbonden aan de CGG (zie lijst achteraan).
Meer info: VAD, E.Tollenaerestraat 15, 1020 Brussel, tel. 02 423 03 33 of www.vad.be

DrugLijn (078 15 10 20)

Bij de Druglijn kan je anonniem terecht met vragen of problemen over alcohol en andere drugs: elke werkdag van 12u tot 21u en op zaterdag van 15u tot 21u (zon- en feestdagen gesloten) voor zowel het grote publiek als intermediairen.
Meer info: www.druglijn.be

Websites

www.vad.be
www.druglijn.be

BIJLAGEN

Lijst regionale preventiewerkers

Provincie West-Vlaanderen

- **Regio Oostende**
  Roos De Venter
  Sabine De Muynck
  Nele Van Nevele
  CGG Noord West-Vlaanderen
  Frère Orbanstraat 143
  8400 Oostende
  Tel. 059 50 05 00 / 059 51 27 53
  Fax 059 51 12 56
  E-mail cgg.nwvl.preventie@easynet.be

- **Regio Roeselare**
  Francy De Smet
  Ilse Himpe
  Vicky Sevenhant
  CGG LARGO
  J. Lagaelaan 21
  8800 Roeselare
  Tel. 051 25 90 30
  Fax 051 25 99 39
  E-mail:cgg.roeselare.preventie@skynet.be

Provincie Oost-Vlaanderen

- **Regio Gent**
  Marc Tack
  Elke Fontaine
  CCG Eclips
  C.A.T. Preventiehuis
  Martelaarslaan 204a
  9000 Gent
  Tel. 09 233 58 58
  Fax 09 233 29 82
  E-mail: cat.preventiehuis@cat.uunethost.be

- **Regio Sint-Niklaas**
  Ilse Lemahieu
  Eva Van Nieuwenhuyse
  Tom Vermeulen
  CGG Waas en Dender
  Delta
  Kleine Hulststraat 114
  9100 St.-Niklaas
  Tel. 03 296 06 64
  Fax 03 296 06 64
  E-mail: delta@ggz.be

Provincie Vlaams-Brabant

- **Regio Leuven**
  Martine Couvreur
  Gunter De Kinder
  Anka De Brucker
  CGG Vlaams-Brabant Oost
  Vital Decosterstraat 86
  3000 Leuven
  Tel. 016 32 97 11
  Fax 016 32 97 02
  E-mail: cgg.preventie@belgacom.net

- **Regio Brussel-Halle-Vilvoorde**
  Goedele Slots
  Joke Claessens
  CGGZ Brussel
  deelwerking Primavera
  De Smet de Naeyerlaan 470
  1090 Brussel
  Tel. 02 478 90 90
  Fax 02 479 87 75
  E-mail: preventie.primavera@skynet.be

Provincie Antwerpen

- **Regio Mechelen**
  Peter Aertsen
  CGG-regio Mechelen
  Hanswijkstraat 48
  2800 Mechelen
  Tel. 015 42 08 32
  Fax 015 42 05 05
  E-mail: p_aertsen@hotmail.com

- **Regio Antwerpen**
  Wim Vanspringel
  Jo Haest
  VAGGA
  Altox
  Ketsstraat 17
  2018 Antwerpen
  Tel. 03 235 21 74
  Fax 03 235 37 96
  E-mail: VAGGA.altox@skynet.be

- **Regio Turnhout**
  Eric Nysmans
  Inge Truyens
  CGG Noorderkempen
  Smalvoortstraat 2
  2300 Turnhout
  Tel. 014 41 09 67
  Fax 014 47 07 10
  E-mail:
  cgg.noorderkempen@pandora.be

Provincie Limburg

- Carlo Baeten
  Karin Borkelmans
  Marjet Vanderstraeten
  Ellen Gibney
  C.A.D.-Limburg - Preventie
  Kuringersteenweg 34
  3500 Hasselt
  Tel. 011 85 15 53
  Fax 011 85 15 54
  E-mail: preventie@cadlimburg.be

Lijst provinciaal verantwoordelijken

Provincie West-Vlaanderen

Piet François
Provinciehuis Boeverbos Dienst Welzijn
Koning Leopold III-laan 41
8200 Brugge
Tel: 050 40 35 40
Fax: 050 40 31 07
E-mail:
piet.francois@west-vlaanderen.be

Provincie Oost-Vlaanderen

Bert Mostien
Dienst Gezondheid –
Provincie Oost-Vlaanderen
W. Wilsonplein 2
9000 Gent
Tel: 09 267 75 49
Fax: 09 267 75 99
E-mail:
bert.mostien@oost-vlaanderen.be

Provincie Vlaams-Brabant

Chris Caubergs
Directie welzijn en huisvesting
Diestsesteenweg 52
3010 Leuven
Tel: 016 26 73 31
Fax: 016 26 73 01
E-mail: ccauberg@vl-brabant.be

Provincie Antwerpen

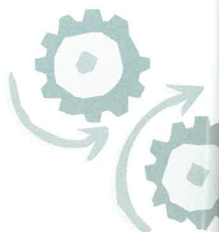
Bernard Bruggeman
Provincie Antwerpen-Welzijn
Boomgaardstraat 22 bus 100
2600 Antwerpen
Tel: 03 240 56 45
Fax: 03 240 61 62
E-mail: bernard.bruggeman@admin.provant.be

Provincie Limburg

Wendy Vannitsen
2de dir.- 4de afdeling
coördinator middelengebruik
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
Tel: 011 23 72 85
Fax: 011 23 72 10
E-mail: wvannitsen@limburg.be

Brussel

Like Van Damme
VGC Dienst Welzijn en Gezondheid
Lombardstraat 41
1000 Brussel
Tel: 02 548 05 95
Fax: 02 548 05 92
E-mail: like.vandamme@vgc.be

Reeks publicaties:

Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in!

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: een globale kijk

Wat? Een visietekst over een lokaal alcohol- en drugbeleid als kader voor het vormgeven van je beleid.
Voor wie? Voor voortrekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg, maar ook voor elke geïnteresseerde praktijkwerker.

Een lokaal alcohol- en drugoverleg: van schakels tot ketting

Wat? Een draaiboek om een lokaal alcohol- en drugoverleg in de praktijk vorm te geven, in kaart te brengen en verder te ontwikkelen.
Voor wie? Voor lokale sleutelfiguren.

Naar minder hinder. Draaiboek drugoverlast

Wat? Info over de aanpak van drugoverlast in wijk of buurt.
Voor wie? Voor burgemeester, schepenen, buurtwerkers en preventiewerkers.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Wat? Sectorbrochures die je een zicht geven op de mogelijkheden om in en tussen sectoren rond alcohol en drugs te werken.
Voor wie?

Onderwijs
Voor leerkrachten, schooldirecties, Centra voor Leerlingenbegeleiding, ... en voor lokale beleidsmakers in deze sector.

Werk
Voor iedereen die in een organisatie bevoegd is om een alcohol- en drugbeleid voor het eigen personeel vorm te geven.

Jeugdwerk
Voor jeugdwerkers (verantwoordelijken van jeugdhuizen, leiders van jeugdbewegingen, monitoren van kampen, ...) en voor lokale beleidsmakers in deze sector.

Sport
Voor sportfunctionarissen, bestuursleden van sportverenigingen, sporttrainers en -monitoren.

Uitgaansleven
Voor uitbaters en personeel van cafés, bars, discotheken en voor organisatoren van fuiven, festivals, ...

Welzijnssector
Voor medewerkers uit Centra voor Algemeen Welzijnswerk, OCMW, voorzieningen en Comités Bijzondere Jeugdzorg, buurt- en opbouwwerkers, straathoekwerkers en lokale beleidsmakers in deze sector.

Sociaal-cultureel werk
Voor educatieve medewerkers en lesgevers in sociaal-culturele verenigingen en voor lokale beleidsmakers in deze sector.

Politie (herziene versie beschikbaar: september 2003)
Voor de lokale en federale politie.

Gezondheidssector
Voor huisartsen en apothekers (die op lokaal vlak de belangrijkste partners zijn) en voor de in de verslavingsproblematiek gespecialiseerde hulpverleners.

Gemeente
Voor burgemeesters, schepenen, geïnteresseerde gemeentelijke mandatarissen en ambtenaren die werk willen maken van een lokaal alcohol- en drugbeleid. Deze brochure geeft aan waarom het voor de gemeente interessant is om hierin een taak op te nemen en wat haar mogelijkheden zijn.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: cahiers

Wat? Een uitdieping van één thema m.b.t. een lokaal alcohol- en drugbeleid.

Cahier gokken
Een aanzet om in een gemeente of stad constructief rond 'gokken' te werken.

Cahier evaluatie (beschikbaar: tweede helft 2003).
Info over hoe je binnen een lokaal alcohol- en drugbeleid aandacht kan besteden aan evaluatie.

Tentoonstelling 'Schakel jezelf in'

Wat? Een uitdieping van één thema m.b.t. een lokaal alcohol- en drugbeleid.

Voor meer informatie en bestellingen:
tel. 02 423 03 33 of www.vad.be

Verantwoordelijke uitgever: Stan Ansoms VAD E. Tollenaerestraat 15 1020 Brussel